

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ
Кафедра тэорыі літаратуры

Анатацыя да магістарскай дысертацыі

РЫТМА-МЕТРЫЧНЫ РЭПЕРТУАР ПАЭЗІІ ЯНКІ КУПАЛЫ
1904—1919 ГГ.: СУТНАСЦЬ, СВОЕСАБЛІВАСЦЬ, ЭВАЛЮЦЫЯ

АЛЕЙЧАНКА Юлія Аляксандраўна

спецыяльнасць 1-21 80 10 «Літаратуразнаўства»

Навуковы кіраўнік —
Рагойша Вячаслаў Пятровіч,
доктар філалагічных навук,
прафесар

Мінск, 2015

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Ключавыя словы: ВЕРШАЗНАЎСТВА, МЕТР, ПАМЕР ВЕРШАВАНЫ, ХАРЭЙ, ЯМБ, ДАКТЫЛЬ, АМФІБРАХІЙ, АНАПЕСТ, ТАНІЧНЫ ВЕРШ, РЫТМ, РЫТМАСТВАРАЛЬНЫЯ КАМПАНЕНТЫ, ІНТАНАЦЫЯ, СІСТЭМА ВЕРШАВАННЯ.

Мэта работы: выявіць рытма-метрычныя асаблівасці творчасці Янкі Купалы перыяду 1904—1919 гг.

Актуальнасць працы абумоўлена адсутнасцю грунтоўнага манаграфічнага даследавання рытма-метрычных асаблівасцей купалаўскага верша.

Аб’ект даследавання: вершаваныя творы Янкі Купалы, якія ўвайшлі ў зборнікі «Жалейка» (1908), «Гусляр» (1910), «Шляхам жыцця» (1913), «Спадчына» (1922).

Прадмет даследавання: сутнасць, своеасаблівасць, эвалюцыя рытмічных і метрычных асаблівасцей твораў паэта перыяду 1904—1919 гг.

Атрыманыя вынікі: у працэсе даследавання было выяўлена, што Янка Купала, творча пераасэнсоўваючы як жывыя фальклорныя традыцыі, так і традыцыі беларускай паэзіі ХІХ ст, улічваючы вопыт шэрагу рускіх і еўрапейскіх паэтаў, сваімі зборнікамі «Жалейка», «Гусляр», «Шляхам жыцця», «Спадчына» трывала замацаваў у беларускай паэзіі прынцыпы сілаба-тонікі, садзейнічаў плённаму сінтэзу сілаба-танічнай і танічнай сістэм вершавання, нараджэнню літаратурнага танічнага верша.

Арыгінальнасць і навізна вынікаў даследавання: упершыню праводзіцца даследаванне вершавання Янкі Купалы азначанага перыяду ў рамках комплекснага шматаспектнага падыходу. Улічваецца адрозненне функцыянальных і структурных характарыстык метрычнага і рытмічнага ўзроўняў вершаванай арганізацыі. Даследванне прапануе матэрыялы для стварэння даведніка вершаваных памераў творчай спадчыны паэта.

Структура работы: работа складаецца з уводзінаў, 5 главаў, заключэння, спісу выкарастанай літаратуры, дадаткаў. Першая глава «Паняцці рытм і метр у вершазнаўстве» дае агульнае ўяўленне пра сучасны стан навукі пра верш, раскрывае асноўныя падыходы да вывучэння дадзеных паняццяў. У наступных главах аналізуюцца рытма-метрычныя асаблівасці вершаў са зборнікаў «Жалейка», «Гусляр», «Шляхам жыцця», «Спадчына», прасочваецца характар творчай эвалюцыі Янкі Купалы. Аб’ём работы 76 старонак, выкарыстоўваюцца 4 малюнкi, 8 табліц агульным аб’ёмам 10 старонак. Спіс літаратуры ўключае 86 крыніцы (у тым ліку 8 публікацый аўтара работы).

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Ключевые слова: СТИХОВЕДЕНИЕ, МЕТР, РАЗМЕР СТИХОТВОРНЫЙ, ХОРЕЙ, ЯМБ, ДАКТИЛЬ, АМФИБРАХИЙ, АНАПЕСТ, ТОНИЧЕСКИЙ СТИХ, РИТМ, РИТМООБРАЗУЮЩИЕ КОМПОНЕНТЫ, ИНТОНАЦИЯ, СИСТЕМА СТИХОСЛОЖЕНИЯ.

Цель работы: выявить ритмико-метрические особенности творчества Янки Купалы периода 1904—1919 гг.

Актуальность работы обусловлена отсутствием основательного монографического исследования ритмико-метрических особенностей купаловского стиха.

Объект исследования: стихотворные произведения Янки Купалы, которые вошли в сборники «Жалейка» (1908), «Гусяр» (1910), «Шляхам жыцця» (1913), «Спадчына» (1922).

Предмет исследования: сущность, своеобразие, эволюция ритмических и метрических особенностей произведений поэта периода 1904—1919 гг.

Полученные результаты: в процессе исследования было выявлено, что Янка Купала, творчески переосмыслив как живые фольклорные традиции, так и традиции белорусской поэзии XIX в., учитывая опыт ряда русских и европейских поэтов, своими первыми сборниками прочно закрепил в белорусской поэзии принципы силабо-тоники, содействовал плодотворному синтезу силабо-тонической и тонической систем стихосложения, рождению литературного тонического стиха.

Оригинальность и новизна результатов исследования: впервые проводится исследование стихосложение Янки Купалы обозначенного периода в рамках комплексного многоаспектного подхода. Учитывается отличие функциональных и структурных характеристик метрического и ритмического уровней стихотворной организации. Исследование предлагает материалы для создания справочника стихотворных размеров творческого наследия поэта.

Структура работы: работа состоит из введения, 5 глав, заключения, списка использованной литературы, приложений. Первая глава «Понятия ритм и метр в стиховедении» дает общее представление о современном состоянии науки о стихе, раскрывает основные подходы к изучению данных понятий. В следующих главах анализируются ритмико-метрические особенности стихов из сборников «Жалейка», «Гусяр», «Шляхам жыцця», «Спадчына», отслеживается характер творческой эволюции Янки Купалы. Объем работы 76 страница, используются 4 рисунка, 8 таблиц общим объемом 10 страниц. Список литературы включает 86 источника (в том числе 8 публикаций автора работы).

GENERAL DESCRIPTION OF THE WORK

Operative words: PROSODY, METER, TROCHEE, IAMBUS, DACTYL, AMPHIBRACH, ANAPAEST, ACCENTUAL VERSE, RHYTHM, RHYTHM-FORMING ELEMENTS, INTONATION, THE SYSTEM OF VERSIFICATION.

Purpose of work is revealing rhythmometric features of the 1904 – 1919 period of Yanka Kupala's creativity.

Actuality of the work due to the absence of the rhythmometric research of the verse of Yanka Kupala.

The object of research: The poems included in Yanka Kupala's books «Zhaleyka» (1908), «Guslyar» (1910), «Slyasham zhyccia» (1913), «Spadchina» (1922).

The subject of research: essence, originality and evolution of rhythmic and metric features of the poet's period 1904—1919.

Findings: In the course of research there was revealed that Yanka Kupala, having creatively, rethought the living folk traditions, the traditions of the Belarusian poetry of the 19th century, considering the experience of Russian and European poets established principles of syllabic and accentual verse in Belarusian poetry and promoted literary accentual verse due to his first books.

Originality and novelty of the results: The study carried out for the first time versification of Yanka Kupala of this period in an integrated multi-dimensional approach. In the same way functional and structural characteristics of the metric and rhythmic verse levels are taken into account. Research prepares materials for creation of directory poetic dimensions of the creative heritage of the poet.

Structure of the work: The work consists of list of introduction, 5 chapters, conclusions, list of reference and apps. The first chapter «The concepts of rhythm and meter in prosody» provides an overview of the current state of the science of verse and reveals the main approaches to the study of these concepts. The follow chapters analyzes the rhythmic-metric features of the books «Zhaleyka», «Guslyar», «Slyasham zhyccia», «Spadchina», traced the evolution of the creative heritage of Yanka Kupala. Size of the work is 76 p., used 4 pic., 8 tab. (total amount is 10 p.). The list of reference consists of 86 sources, including 8 author publications.